

Vrije schoolboeken

Presentatie Tweede Kamer

De waarde van informatie vloeit niet voort uit schaarste maar uit de overvloed waarin informatie toegankelijk is.

vrijeschrift.org

Wat zijn vrije schoolboeken?

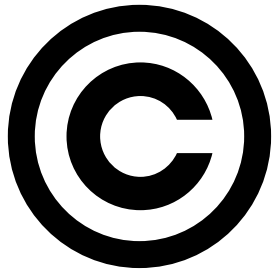
- 'Vrije schoolboeken' want gebruiker heeft maximale vrijheden (i.g.v. digitale boeken):
 - Je mag zonder beperkingen downloaden en gebruiken zodat het jezelf dient.
 - Je mag kopiëren en verspreiden zodat het iedereen dient.
 - Je mag de boeken veranderen - je wordt zelfs aangemoedigd dat te doen.

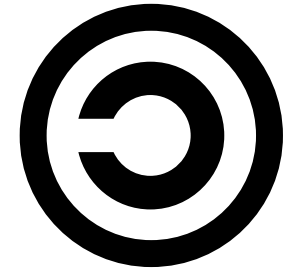
Hoe bescherm je die vrijheden?

- Licentie waarborgt de vrijheden:
 - Eenmaal toegekend kan licentie er niet afgehaald worden:
 - boeken blijven ook effectief vrij op die manier
 - auteur kan eventueel meerdere licenties toepassen
 - Licentie houdt stand voor rechter
- Geschikte licenties:
 - GNU Free Documentation License (GFDL)
 - Creative Commons Attribution and Share Alike (CC By SA)

copyright, copyleft

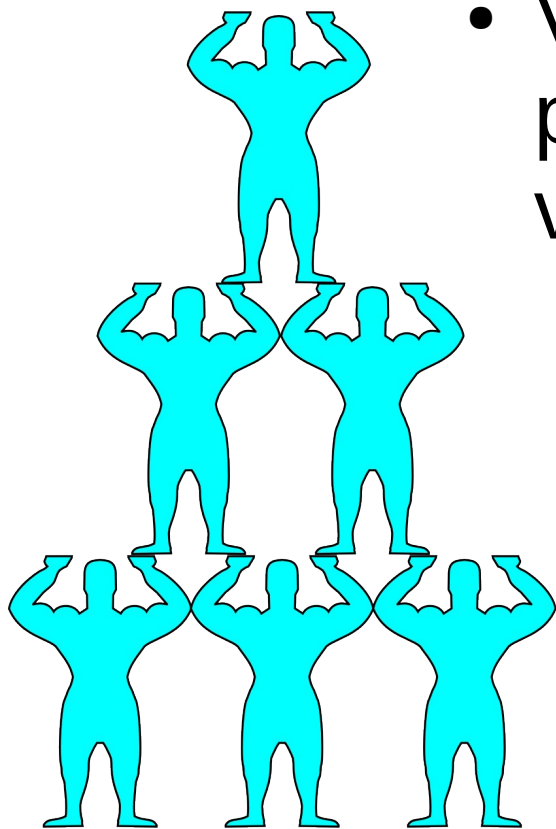

- Gewoon auteursrecht (copyright):
 - Exclusierecht, je mag niet verveelvoudigen, enz.
 - Doel: gebruiker vrijheden afnemen
- Doel licentie vrije schoolboeken:
 - Gebruiker juist wel maximale vrijheden geven
 - GNU Free Documentation License en Creative Commons By SA-licentie gebruiken 'copyright' om exact het tegenovergestelde te bereiken
 - Deze licenties worden daarom ook wel 'copyleft' genoemd

vrijeschrift.org

Share Alike, gelijk delen

- Uitgever moet ieder boek vanaf grond schrijven
- Vrij schoolboekproject kan echter putten uit illustraties, teksten, etc. van zusterprojecten

- Dit is de kracht van vrije software en dus ook vrije schoolboeken en kan alleen als de licentie de 'gelijk delen'-clausule bevat.
- Dit wordt ook wel 'standing on shoulders' genoemd

vrijeschrift.org

Enkele overwegingen

- Focus op drukbaar, printbaar maar:
 - Gebruik op PC's is zo gek nog niet
 - E-readers worden vast wel betaalbaar
- Vrije of open schoolboeken?
 - Op zich maakt het niet zoveel uit maar...
 - Genoemde vrijheden zijn veel belangrijker dan dat slechts de broncode 'open' is.
 - Open schoolboeken is niet altijd wat we willen
 - We willen geen andere licenties dan GFDL en CC By SA

vrijeschrift.org

Voorbeelden van vrij

- Enkele voorbeelden van vrije software:
 - OpenOffice.org is vrije software. Marktpenetratie: 14% multinationals, 19% MKB/KMO en groeiende
 - Unix- en GNU/Linux domineren de markt voor internet servers
 - Firefox en Thunderbird zijn uitstekende alternatieven voor Internet Explorer en Outlook
- Enkele voorbeelden van vrij content:
 - OpenStreetMap: complete vrije kaart Nederland
 - Wikipedia: een speciaal geval!

vrijeschrift.org

Wikipedia en vrije schoolboeken

- Wikipedia:
 - Is ook content
 - Met dezelfde licentie
 - Eveneens door vrijwilligers maar...
- Waarom wel wikipedia en nauwelijks vrije schoolboeken?
 - Geen geschikte ontwikkelomgeving
 - Geen gedreven gemeenschap
 - Een artikel is geen boek

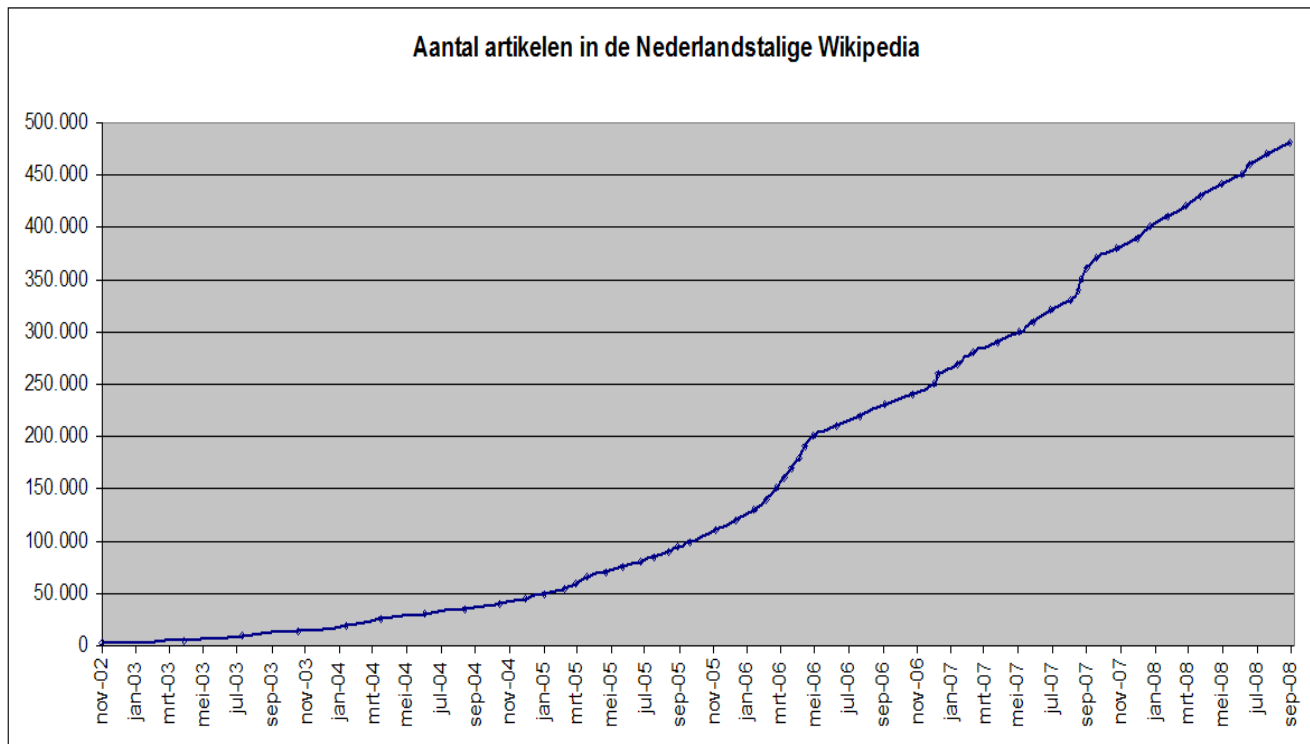
vrijschrift.org

Wat speelt er zoal?

- Cultuur:
 - "Je kunt natuurlijk altijd proberen of een andere beroepsgroep openstaat voor het wereldvreemde gedrag van een stelletje software-nerds."
- Fatalisme:
 - "Uitgeverspraktijken verwerpelijk maar een noodzakelijk kwaad om een goed boek te krijgen"
- Individualisme:
 - "Ik publiceer mijn eigen aantekeningen omdat het boek niet goed genoeg is"
- Doorbreken!

Wikipedia, het succes

- 500.000 lemma's in 6 jaar
 - Is motivatie ook denkbaar bij vrije schoolboeken?
 - Natuurlijk, waarom niet! Dus...

Wat zijn factoren voor deelname

- Een opsomming van enkele mogelijkheden:
 - Idealisme, geloof (help uw medemens), ontspanning, exposure van vakmanschap (erkenning), commercieel onhaalbaar alternatief, frustratie, liefde voor vak, leerkrachten en ouders die het beste voor leerlingen willen, enzovoorts.
- De motieven zijn niet anders dan die voor deelname aan Wikipedia
- Succes vrije schoolboeken is zeer denkbaar
 - Ruim obstakels op, aan de slag.

vrijeschrift.org

De obstakels

- Smeed een gemeenschap
 - Campagnes op scholen
 - Organiseer leerkrachten, leerlingen (onderschat ze niet) en ouders
 - Structureer per vakgroep(project)
- Bouw een portaal
 - Een ontwikkelportaal (recht toe recht aan) is nodig
 - Publicatie van werken in ODF en andere transparante formaten: ook prima!
 - Transparant dus niet Word, Indesign, etc.

Do's and don'ts (I)

- **Do's**

- Onderwijsraad zegt: stimuleren!
- Tweede Kamer: haal de regering over
- Regering: maak er zo snel mogelijk werk van
- Zorg voor goede invulling 'Gemengde Werkgroep Open Vrije Leermiddelen'
- Verzin een constructie waarbij leerkrachten een deel van hun uren waarin ze niet lesgeven kunnen besteden aan vrije schoolboeken bijvoorbeeld
- Definieer vrije schoolboeken ondubbelzinnig

Do's and don'ts (II)

- **Do's**

- Publiceer overheidsmateriaal - betaald met geld van de burger - standaard in het publieke domein (net als NASA-foto's en CIA-factbook)
- Zorg dat er een (liefst vrijwilligers-) organisatie is die - gesteund met een beperkt budget - zaken als hosting, programmeren en bemiddeling bij drukken regelt voor gemeenschappedreven projecten als vrije schoolboeken
- Overweeg een 'Fiduciary License Agreement' voor werken bij een derde vertrouwenspartner (FSFE)

Do's and don'ts (III)

- **Don'ts**

- Ben niet te scheutig met belastinggeld, met weinig kan veel!
 - Omzeil gevestigde orde
- Bied weerstand tegen klagende lobbyisten (uitgevers, valse concurrentie, blabla)
- Geen andere licenties dan GFDL en CC By SA
- Sluit commercieel gebruik **niet** uit (CC By NC SA)
 - Strijdig met de Onderwijsraad en OU -> niet vrij!

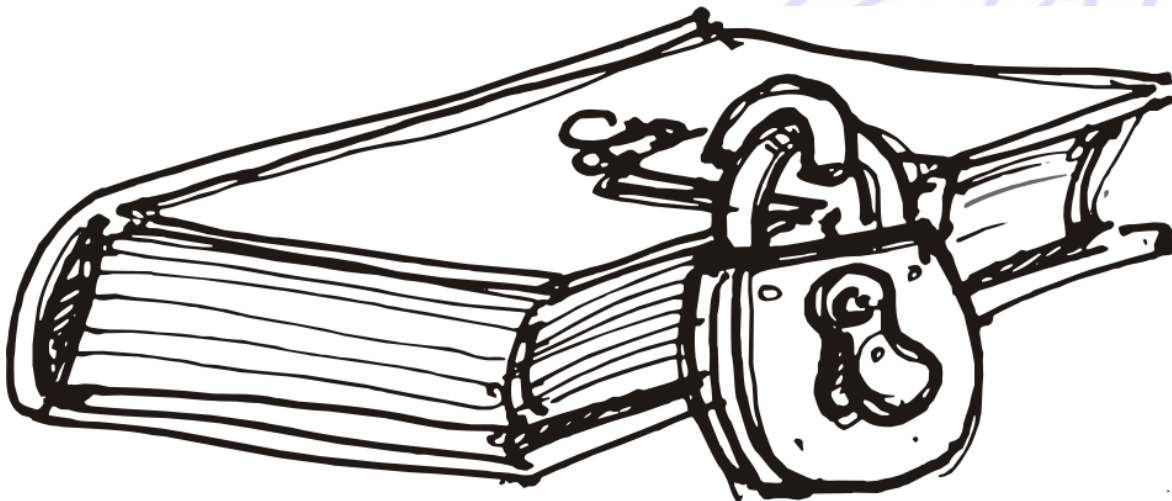
The logo for vrijeschrift.org features the text 'vrijeschrift' in a blue, cursive script font, followed by '.org' in a smaller, blue, sans-serif font. A small blue asterisk is positioned between 'vrijeschrift' and '.org'. The entire logo is set against a light blue background that includes a faint, stylized illustration of a hand holding a quill pen.

Uitgevers niet blij

- Vast niet blij
 - Projectgroep stapt zelf naar drukker
 - Boek 300p kost aanzienlijk minder dan Eur 10 in full color en zwart-wit bij oplagen van 500 tot 2000
 - Uitgever mag wel mooiere versie uitbrengen
- Politieke lobby
 - Het argument: concurrentievervalsing!
 - Auteursrecht op zichzelf is concurrentievervalsing, er is geen vrije markt voor informatie*
 - Er is geen concurrentie (nepmarkt heeft monopolistische trekjes)
 - Grote belang gaat voor!

Uitgevers en NMA

- Toetreding markt moeilijk
 - 4 uitgevers, 80% markt
 - 2 distributeurs, 60-70% markt
- Defect verband tussen vraag en aanbod, gebrek prijsprikkels, voorspelbare markt
- Prijsstijging beïnvloedt vraag niet: inelastisch

vrijeschrift.org

Euro's

- Huidige uitgaven boeken:

2005-2006	leerlingen	bedrag	totaal
basisonderwijs	1597780	50	79889000
speciaal onderwijs	59050	150	8857500
vo	940450	300	282135000
mbo + vavo	600840	250	150210000
hbo	356540	400	142616000
wo	205180	450	92331000
	3759840		756038500

- Bedrag is schatting
- 750 miljoen Euro totaal
- Vrije schoolboeken kan resulteren in besparing van honderden miljoenen jaarlijks

Einde

- Margot Kraneveldt, Jack Biskop, bedankt voor de uitnodiging, iedereen bedankt voor de interesse!
- Neem gerust contact met mij op: wiebe@vrijschrift.org
- <http://www.vrijeschoolboeken.nl> dus

vrijschrift.org